

98. Lindo és Manel Quintana. Manel anava a instància de Jaume a llegir passatges de la Bíblia com consta en una carta d'aquest de 28/12/1940: "Pecid a Manuel que os lea lo siguiente que he escogido para vosotros: Salmo 135 vers. 15-18, Éxodo cap. 20 vers. 3-4, 1ª Corintios cap. 10 vers. 7 y 14. Por otra parte y referente a la oración, que os lea Lucas cap. 11 vers. 9-13, el Salmo 23 (que fue el primero que consoló mis amarguras) y por último Deuteronomio cap. 6 vers. 6-9 y Hechos cap. 16 ver. 31".

99. A Marsella s'hi havien concentrat refugiats de tota mena esperant embarcar cap a Mèxic. Per acollir-los provisionalment, el consolat mexicà va llogar dos castells: el de la Reynarde (800 homes) i el de Montgrand (500 dones i nens). Al primer hi havia una orquestra i es van fer obres de teatre, competicions esportives, exposicions d'art i ballets. Comptava amb un despatx d'assistència jurídica per aquells que el govern espanyol en demanava l'extradició i una oficina de col·locació per evitar que els espanyols sense feina fossin destinats a companyies de treball forçat. Als dos albergs es respirava tranquil·litat i optimisme.

100. La carta continua: "Aquí solo embarcan para las Américas aquellos que disponen de los fondos suficientes para pagarse el viaje. El Consulado mejicano solo facilita los pasaportes y su visado pero no el pasaje que es lo principal (...)".

101. Pere Mateu Quintana va néixer a Cotlliure, on els seus pares Pere Mateu (1891-1974) i Milca Quintana (1888-1880) s'hi havia desplaçat provisionalment per raons de pesca abans de la Gran Guerra (1914-1918) i definitivament als primers anys 20 en fugir el pare Pere per evitar ser destinat al Rif marroquí. Milca (Marta) Quintana, va aixecar expectació a Perpinyà en anar el 1976 a l'edat de 88 anys a París en avió des de l'aeroport de Perpinyà-Ribesaltes, notícia recollida pel diari L'Indépendant. Milca havia sempre dit que havia nascut amb tres vuits (1888) i que volia anar a París quan tingués dos vuits (88 anys). Després d'haver fet guardiola molts anys va complir el somni de conèixer París i visitar dos dels seus fills llavors allí residents.

102. El 'Fuero de los españoles' (1945) fou una de les vuit Lleis Fonamentals del franquisme. Establia els drets, les llibertats i els deures dels espanyols.

103. MUNIESA, opus. cit., 1979, p.

104. El setmanari *Ampurdán*. Semanario Comarcal de F.E.T. de las J.O.N.S., editat per la Jefatura Local del Movimiento (1942-1977), va ser el portaveu de l'Ajuntament de Figueres fins arribada la Transició.

105. Acció Catòlica va néixer com un moviment de valoració i

enquadrament del laic i de la seva tasca apostòlica. Durant la postguerra representà una certa possibilitat de compromís en front de l'Estat dictatorial i anticatalà.

106. CLARA, Josep: "Represión, intolerancia y consolidación de los protestantes catalanes en la postguerra. El ejemplo de Girona". *Anales de Historia Contemporánea*, 17, juny 2001, pp. 305-306.

107. Raquel Quintana Johera, establerta a l'Argentina el 1944, havia sigut les passes de la seva esmentada tia Carme Quintana (1875), germana grans dels Quintana-Juli, que hi havia emigrat a l'entorn del 1905 amb el seu home llançanenc Joan Riera i la seva filla Raquel a l'edat aproximada de 30 anys; el matrimoni havia estat reclamat per un germà de Joan Riera que havia anat a "fer les Amèriques". Un anys després, el 1945, s'hi desplaçà Maria Quintana, la gran de les germanes.

108. Es refereix a la revista *El Eco de la Verdad*.

109. *Vida Parroquial* (1939-1974) era la publicació òrgan d'Acció Catòlica.

110. La casa era propietat d'una persona de Puigcerdà i tenia com a administrador Pepet Bruguera Salvat.

111. Josep Bruguera va deixar l'Escala el 1963 per traslladar-se a Vigo (Galícia). Allí van contactar amb l'església dels Germans de Plymouth, l'única denominació existent llavors a Galícia. Josep, actualment, practica la lectura de la Bíblia en idioma hebreu.

112. Casa número 39 del carrer Puig Sureda que fa xamfrà amb el carrer del Mar.

113. CLARA, opus. cit., 2001, p. 309.

114. Miquel Gómez, fill de catedràtic d'institut i professora de música i piano, va ser capità de l'exèrcit republicà durant la Guerra Civil. En intentar el 1939 exiliar-se a Algèria va ser capturat i condemnat a mort, pena que va ser commutada per una inferior. El 1944 obtenia la llibertat vigilada.

115. Aquest treball sobre la confessió baptista a l'Escala va néixer el 2003 arran d'unes converses amb Jaume Mas Pons.

116. David Quintana va cursar estudis al Seminari de la Unión Evangélica (Argentina) i es va diplomar com a mestre en l'evangelització infantil. Va fer de pastor a esglésies de la Unión. El 1984 tornava a Catalunya.

BIBLIOGRAFIA

ADROHER, Anna Maria i CATALÀ, Pere: *Càtars i catarisme a Catalunya*. Rafael Dalmau, Barcelona, 1996.

ALBERT, Lluís: *Josep Vicens i Juli 'Xaxu'*. Edigraf, Barcelona, 1978.

ALCALÁ, Ángel: *Literatura y Ciencia ante la Inquisición Española*. Ediciones del Laberinto, Madrid, 2001.

ANDERSON, Justo: *Historia de los bautistas. Sus bases y principios*. CBP. El Paso (Texas/EUA), 1978.

BADA, Joan: *La Inquisició a Catalunya (XIII-XIX)*. Barcanova, Barcelona, 1992.

BATAILLON, Marcel: *Erasmus y España*. Fondo de Cultura Económica, México, 1986.

BATLLORI, Miquel: *Les reformes religioses al segle XVI*. Eliseu Climent editor. València 1996

BLÁZQUEZ, Juan: *La inquisición en Cataluña*. Arcane, Toledo, 1990.

BONET, Pere: *Història dels Baptistes a Catalunya*. UEBC. Barcelona, 2001.

BRENON, Anne: *Les cathares. Vie et mort d'une Église chrétienne*. J. Grancher, París, 1996.

CAPDEVILA, Alexandra: "Les característiques de la immigració occitana a l'Alt Empordà abans de 1640", Actes del congrés: Fronteres. Una visió des de l'Empordà. *Annals de l'IEE*, Figueres, 2011.

CARBONERO, Leon: *Índice de los Libros prohibidos por el Santo Oficio*. Imprenta de Antonio Pérez Dubruli, Madrid, 1873. Editorial Maxtor, facsímil, Valladolid, 2001.

CLARA, Josep: *Els fills de la llum (1811-1987)*. Editorial Art-3, Figueres, 1988.

CLARA, Josep: *Els protestants*. Diputació Girona-Caixa Girona. Girona, 1994.

CLARA, Josep: "Represión, intolerancia y consolidación de los protestantes catalanes en la postguerra. El ejemplo de Girona". *Anales de Historia Contemporánea*, 17, juny 2001.

CLARA, Josep: "Un informe sobre els protestants a la diòcesi de Girona l'any 1930", Revista de Girona, núm. 100. Diputació de Girona, Girona, 1982.

COMBA, Ernesto: *Historia de los valdenses*. CLIE, Barcelona, 1987.

DELUMEAU, Jean: *La reforma*. Labor, Barcelona, 1973.

ESCOBAR, Samuel: "El sueco que amaba a España", *El Eco Bautista*, 4, UEBC, 2009.

GALLEGOS, Jordi: *L'Escala des de l'empostissat*. Ajuntament l'Escala, l'Escala, 2008.

GARCÍA, Màximo: "Corrientes teológicas y sociológicas que han influido en el protestantismo español", *Anales de Historia Contemporánea*, 17, juny 2001.